

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTI

Скіщан М.О.

Науковий керівник – доц. каф. «Обліку, аналізу і аудиту», канд. екон. наук Левицька А.В.

Облік та контроль дебіторської заборгованості має велике значення для підприємства будь-якої форми власності та галузі. Результат цього процесу є невід'ємною частиною фінансової звітності підприємства та впливає на виконання плану доходів та витрат і на базу оподаткування підприємства. У зв'язку з постійними змінами чинного законодавства суб'єкти господарювання повинні звертати більше уваги до стану дебіторської заборгованості та розробляти нові форми та методи її обліку та контролю.

Методологічні основи формування дебіторської заборгованості та її розкриття містяться у Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку №10 «Дебіторська заборгованість» (далі – П(С)БО 10).

Згідно П(С)БО 10 дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату, а дебітори це – юридичні або фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів [1].

Обов'язково всі підприємства повинні поділяти дебіторську заборгованість на поточну та довгострокову [1].

Згідно П(С)БО 10 дебіторська заборгованість може бути класифікована залежно від: термінів її погашення, ймовірності її погашення та оцінки відображення її в балансі.

Поточна дебіторська заборгованість поділяється на товарну та нетоварну(не операційну).

Дебіторська заборгованість буває забезпечена (вексялями) та незабезпечена.

В сучасних умовах кожне підприємство має ризик зіткнутися з непогашенням всієї дебіторської заборгованості. В наслідок цього на підприємстві завжди є така дебіторська заборгованість з приводу якої є сумніви. Сумнівний борг – це поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником [2].

Безнадійна заборгованість – це поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності.

Також можна виділити дійсну дебіторську заборгованість [2].

За строками платежу дебіторська заборгованість класифікується на відстрочену і прострочену [3].

Дебіторська заборгованість має відобразитися у балансі, згідно з П(С)БО 10, за реальною сумою заборгованості, яку підприємство може мати, тобто чистою реалізаційною вартістю.

Якщо порівняти показники дебіторської заборгованості, можна зробити висновок щодо того, поліпшився чи погіршився стан розрахунків з покупцями проти минулого року. Якщо на підприємстві зростає сумнівна дебіторська заборгованість, а також загальна частка дебіторської заборгованості в загальному обсязі оборотних коштів, то можна зробити висновок про зниження ліквідності поточних активів у цілому, а отже, про погіршення фінансового стану підприємства.

Значне перевищення дебіторської заборгованості завжди загрожує фінансовій стійкості підприємства і потребує залучення додаткових джерел фінансування [3].

Отже, проблема неплатежів за товари, роботи, послуги в Україні пов'язана в основному з відсутністю майнової відповідальності покупців за невиконання своїх договірних зобов'язань. Несвоєчасність погашення дебіторської заборгованості потребує від підприємства відповідних заходів для її розв'язання. Доцільним буде створення ефективної моделі обліку дебіторської заборгованості, яка дозволить уникнути ризиків неплатоспроможності і зниження показників ліквідності при своєчасності отримання об'єктивної інформації для прийняття управлінських рішень.

Для того щоб підвищити ефективність роботи підприємства та його розвиток, керівництво підприємства зацікавлено у прискоренні платежів дебіторів шляхом удосконалення розрахунків, укладення договорів факторингу, надання знижок.

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість", затв. Наказом Міністерства фінансів України № 237 від 08.10.99 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>
2. Сук Л.К. Фінансовий облік: навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. / Сук Л.К., Сук П.Л. – К., 2012. 647 с.
3. Бухгалтерський облік. Основи теорії та практики [Текст] : підручник / А. Г. Загородній [та ін.]; Львів. політех. - 3-тє вид., доопрац. і доп. - Львів: Львівська політехніка, 2012. - 340 с.